

Riet Jansen

Samen delen

Riet Jansen

SAMEN DELEN

Op school wordt door de meester verteld over de armoede die er heerst in India. De kinderen zijn er allemaal erg van onder de indruk. Vooral Han Jelsma moet er nog vaak over nadenken: 'Zouden we er wat aan kunnen doen?'

Na overleg met zijn vrienden ontstaat het plan, geld bijeen te brengen. Van de burgemeester krijgen ze toestemming lege flessen te gaan ophalen. Die worden dan verkocht en de opbrengst overtreft aller verwachting.

Na afloop kan de klas van meester Brugman op een geslaagde actie terugzien.

Uitgeverij G. F. Callenbach bv – Nijkerk

ISBN 90 266 4491 4

J.-M. 8 - 10

SAMEN DELEN

RIET JANSEN

SAMEN DELEN

Met illustraties van Corrie van der Baan

UITGEVERIJ G. F. CALLENBACH bv – NIJKERK

ISBN 90 266 4491 4

1. Hoe warm het was!

Het is twee uur in de middag.

De gordijnen van het lokaal waar meester Brugman les geeft, zijn dichtgeschoven. De ramen staan wijd open.

Toch is het bijna niet om uit te houden. Zo warm! De zon schijnt onbarmhartig door de gordijnen heen. Het schoolplein blakert in de hitte.

Alles wat je aanraakt is vochtig warm.

De zesde klas heeft aardrijkskundeles. Andere dagen kun je een speld horen vallen als meester vertelt, maar vanmiddag lukt het niet zo erg.

Dat ligt niet aan de verteller, o nee!

De meester is van de volgorde afgestapt. Eigenlijk was Amerika aan de beurt, maar voor vanmiddag heeft hij de voorkeur aan India gegeven.

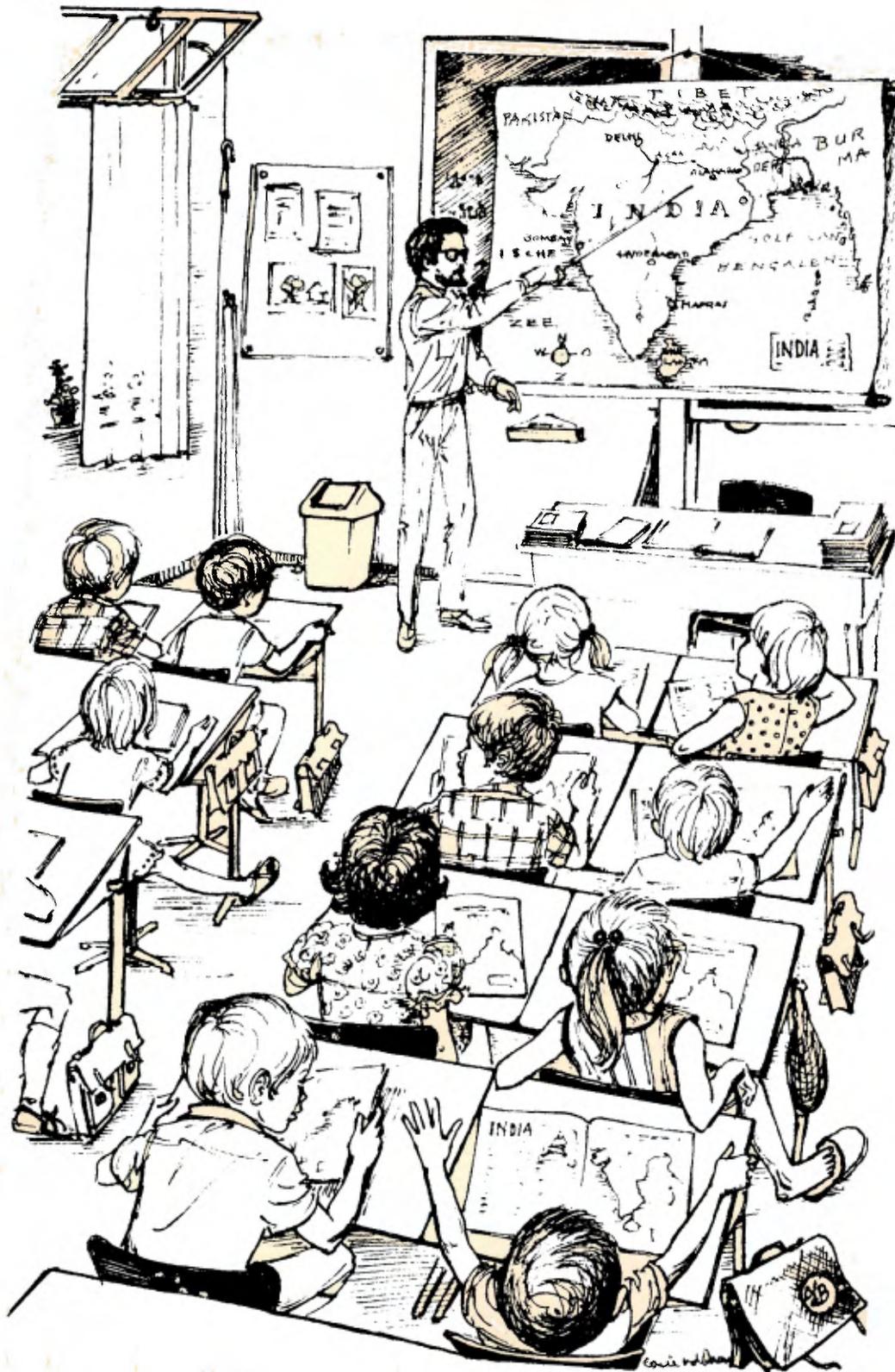
India, het land dat deze dagen zo in de belangstelling staat. Kranten en tijdschriften geven regelmatig reportages over de grote hongersnood in dat land.

Vrijdag wordt een geldinzamelingsactie gehouden om de nood van die mensen te helpen lenigen. Er is ontzettend veel nodig.

Meester vertelt: „Miljoenen mensen wonen daar in een land zo verschillend van klimaat. Dat kunnen wij ons niet voorstellen. In sommige gebieden valt sneeuw, maar in de Tharwoestijn en het zuidelijke deel van India moeten de mensen hun werk doen bij een temperatuur van gemiddeld vijfendertig graden Celcius.”

„Pfff!” Hans Jelsma voelt met die mensen mee, vooral vandaag. Zo warm! Zij hier in de klas moeten alleen maar luisteren en dat is nog te veel. In india moeten ze er nog bij werken ook. En dan nog honger hebben.

Hans kijkt onwillekeurig naar zijn broer Peter. Die zit in de vierde klas vlak bij het raam.

Zou Peter het niet warm hebben?

„Uche, uche.” Hans kucht eens. Maar, nee hoor, geen contact! Hoe laat zou het zijn? Hans wil op z'n horloge kijken. Geen horloge. Licht zeker nog op de wasbak thuis.

Hans, toch al niet zo'n stilzitter, heeft nog nooit zo naar de bel van halfvier verlangd.

Zou hij vragen om te mogen drinken? Dan kan hij even uit zijn bank. Nee, toch maar niet doen. Misschien straks na de aardrijkskundeles. Dan hebben ze nog een half uur tekenen.

Peter zit nog altijd aandachtig over zijn werk gebogen. Freek Rond spreidt nadrukkelijk al puffend z'n armen uit.

Zo warm!

Zou de meester er geen last van hebben?

Wat zegt hij nu?

„Eigenlijk hebben wij er allemaal schuld aan dat die mensen daar honger hebben. Wij willen mooie meubels in ons huis. Mooie houten kasten en banken. Hard hout voor de open haard. Steeds meer bomen worden er gekapt voor de houtindustrie.”

Wat dan nog, denkt Hans.

„Die bomen,” gaat de meester verder, „komen voor een groot deel uit India. Juist deze bomen met hun lange wortels zijn daar zo nodig. Zij houden het water dat in de regentijd valt, vast als een soort reserve voor de droge tijd. Als de mensen nu maar bomen blijven rooien, is er op den duur in dat land niet meer te leven. Dan wordt het een dorre, droge woestijnvlakte.”

Hans z'n gedachten dwalen steeds af. Soms vangt hij een paar zinnen op.

Is de meester nu nog niet klaar? Blijkbaar niet. Toch een beetje opletten. Straks gaat hij misschien nog terugvragen.

„Zo, meisjes en jongens, dit was het dan voor vandaag. Nu kunnen jullie de nood van die mensen wellicht een beetje beter begrijpen.”

Hans schrikt. Wat begrepen? Niks begrepen! Hij heeft niet eens de laatste zinnen gehoord.

Gelukkig gaat de meester er niet verder op in.

En nu tekenen. Daar heeft Hans meer zin in.

Freek steekt zijn vinger op.

Wat zou hij willen?

„Moeilijkheden, Freek?” vraagt meester.

„Mag ik een beetje drinken, meester?”

Hè, Freek durft altijd zo goed! Hans moet er eerst altijd een poos over nadenken op hij iets vragen zal.

De meester voorziet een ware uittocht van de klas.

„Het is zo halfvier, Freek. Dan kun je drinken zoveel je maar wilt.”

Daar kan Freek het mee doen. Hij kijkt een beetje sip en is niet van plan om nog maar één lijn op het papier te zetten.

„Au.” Hans wrijft geschrokken langs z'n oor.

Hij weet het al. Iemand gooide een propje. Freek zeker. Waar is het nu gebleven? Ginds, vlak bij de voeten van de meester.

Rikketikketik! Daar rolt het potlood van Hans al. Zou het de goeie kant oprollen? Ja hoor, gauw oprapen. Wat zou Freek te vertellen hebben?

Voorzichtig reikt Hans naar het propje bij meesters voet. Hebbes! Freek had een mannetje getekend met net zijn hoofd boven water. Daarmee wil hij zeggen: Zullen we gaan zwemmen?

Terwijl Hans naar zijn bank terugloopt, steekt hij zijn duim op. Oké!

Ringelingeling. Toch nog onverwacht de bel. Dat betekent: het zit erop voor vanmiddag. Jullie hebt je best gedaan.

Nou, je best gedaan. Het was veel te warm.

Meester klapt z'n boek dicht en maant: „Opruimen, het is tijd!”

Vrij overbodig, want iedereen zit al startklaar om zo uit de bank te kunnen hollen. Hans ziet dat zelfs Peter zijn schrift al weggeborgen heeft.

Tergend langzaam staat meester op. Of lijkt het maar zo?

„Klas vier kan gaan.”

Flauw hoor, dat doet hij erom.

„Klas vijf.”

Eindelijk kunnen zij gaan.

In de gang geeft Hans z'n broer Peter een por in zijn rug. „We gaan zwemmen, ga je mee?”

„Wij gaan ook mee,” klinkt het in koor.

Hu, die meiden zullen er eens niet bij zijn, moppert Hans in zichzelf.

Hij holt de straat over. Peter schiet hem voorbij en kijkt plagend om.

„Lekker eerst!” roept hij van om het hoekje bij het muurtje achter hun huis.

Ze hoeven niet ver te lopen.

Hun huis is een hoekhuis uit een rijtje van vier.

Het huis helemaal links was vroeger een winkel. Dat kun je nog zien aan de dwarse koperen stang voor de glazen ruit van de voordeur.

Dan is daarnaast het huis van een timmerman. En tussen het huis van die timmerman en dat van de Jelsma's staat het kleine postkantoortje.

Vroeger heeft er nog een huis tegen gestaan. Je kunt nog precies zien hoe het dak liep. Dat is niet goed weggewerkt op de blinde muur van hun huis. Wanneer de schooldeuren openzwaaien en de kinderen naar buiten zwermen, is die muur bijna het eerste wat ze zien. Dus veel tijd kost het de jongens van Jelsma niet om thuis te komen. Alleen de straat oversteken. Boffen zij even!

In een teil met water zit Gertje, hun jongste broertje, hevig te krijsen.

Jaap, zeven jaar oud, spuit hem z'n krullebol nat. En daar is het kleine mannetje niet van gediend.

Moeder sust: „Ga jij maar in de andere teil, Jaap. 'k Heb hem al vroeg gevuld. Voel eens, het water is gewoon warm.”

Dat moet moeder niet twee keer zeggen. Jaap heeft in een wip zijn zwembroek aan.

Hij plonst al in het water. De helft spat eruit bij zoveel geweld. Hè, lekker, beter dan in de warme school.

„Wij gaan zwemmen, mam,” roept Hans, „waar is m'n zwembroek?”

Moeder vermoedt wel waar hij is en vraagt: „Heb je hem gisteren opgehangen?”

Ze krijgt geen antwoord.

Met een vuurrood hoofd verdwijnt Hans in de garage. Een natte

zwembroek tussen duim en wijsvinger ver van zich afhoudend komt hij terug.

Wat nu?

„Je kunt hem toch niet droog houden,” vindt moeder, „trek hem bij het zwembad maar aan.”

Hè, Hans had daar zelf ook op kunnen komen.

Bram van negen wil ook mee. Moeder kijkt een beetje bedenkelijk.

Ze moeten zo'n drukke weg oversteken.

Maar goed, het is zó warm! Als ze maar oppassen.

Voor het huis klinkt plotseling een concert van fietsbellen.

Freeks zware stem klinkt over het muurtje: „Komt er nog wat van?”

Anders is het de moeite niet meer.”

Peter staat al klaar met zijn fiets.

Bram kan niet zo gauw zijn schoenveters los krijgen.

„Ik kom wel, gaan jullie maar vast!” Het klinkt een beetje benauwd. Zijn hoofd ziet rood van inspanning.

„Zes uur thuis, hoor,” waarschuwt moeder, terwijl ze het groepje nakijkt.

Als een kronkelend lint verdwijnen ze één voor één om de hoek van de straat.

Moeder telt, één, twee, drie, vier, vijf, zes, zeven.

Helemaal achteraan, op blote voeten, komt Brammetje.

Moeder glimlacht. Bram zal eens niet de laatste zijn.

Het is halftien in de avond.

De zon is onder. De bladeren van de bomen hangen onbeweeglijk.

Er is geen zuchtje wind.

Veel koeler is het niet geworden. Het is alsof het wegdek de warmte voor de avond heeft vastgehouden.

Hans ligt op het bovenste bed van het stapelledikant. Zijn handen gevouwen onder het hoofd denkt hij na over wat zij vandaag gedaan hebben.

Peter ligt op het onderste bed te lezen.

Stilletjes, nu niemand het ziet, verdwijnt zijn duim in zijn mond.

Peter heeft het naar z'n zin.

Lekker rustig! Moe van de warmte. Moe van het zwemmen.

Peter boft dat hij deze maand in het onderste bed mag. Daar is het veel koeler. Lig je ook veel dichterbij de open ramen.

In het begin, toen ze het stapelbed pas hadden, maakten ze steeds ruzie wie waar mocht liggen.

Vader en moeder hebben toen beslist.

Vanaf die tijd slaapt Peter de ene maand in het onderste bed. Hans de andere maand. Recht is recht. Maar Peter boft vanavond toch!

Door de stille straat klinken voetstappen.

Wie zou het zijn?

Fijn wonen in Waldorp. Iedereen kent iedereen. Als er feest is in het dorp doen alle inwoners mee. Groot en klein. Rijk en arm.

Het kan gebeuren dat plotseling de burgemeester ergens naar binnen stapt. Hij komt dan heel belangstellend vragen hoe het met het gezin gaat.

Er is ook niet veel verkeer.

De kinderen kunnen hier heerlijk spelen. Hans zou wel altijd in Waldorp willen blijven wonen.

Wat is het nog warm in de kamer!

Slaap heeft hij nog helemaal niet. Toch was het veel later dan anders toen moeder hen riep.

Ze is altijd erg streng wat betreft de tijd van naar bed gaan.

„Goed voor de kinderen en goed voor de moeder,” pleegt ze kordaat te zeggen.

Dat weten ze dan ook wel. Van alle kinderen in de straat liggen zij altijd het eerst in bed. Maar vanavond heeft moeder een oogje dichtgeknepen. „Het is geen doen daarboven,” vond ze, „zo warm!”

Tijdens het avondeten hebben ze met elkaar gepraat over de honger in India.

Vader zegt nooit veel, maar hij laat wel merken dat hij meeluistert. Toen hij na het eten uit de bijbel las, koos hij het hoofdstuk waarin staat: „Draagt elkanders lasten”. Dan moet je altijd nadenken. Zo bedoelt vader het ook.

Bij het welterusten zeggen zei moeder: „Zullen jullie in je avondgebed om de mensen in India denken?”

Hans vindt bidden voor anderen erg moeilijk. Vooral als je de mensen niet kent. Je gedachten dwalen zo vaak af. Soms denk je alles door elkaar. Zou de Here God dat erg vinden? Hans denkt van niet. Als je het maar steeds weer probeert goed te doen. God kent de mensen toch!

Moeder heeft ook gezegd dat bidden alleen niet genoeg is. Wat dan nog meer? Hans wil best zijn spaarpot omkeren. En hij weet van Peter dat hij ook wel iets missen kan. Bram en Jaap ook.

Maar dat is zo weinig. Zoveel zit er niet in hun spaarpot.

Ineens schiet hem iets te binnen.

Gauw aan Peter vertellen.

Hans buigt zijn hoofd over het hekje van zijn ledikant.

„Psst, Peter, Peet, luister eens!”

Geen antwoord.

Hans buigt zich nog dieper.

Peter ligt met zijn mond open heerlijk te slapen. Zijn armen hangen over de rand van het bed. Het boek ligt nog op zijn buik.

Hi, hi, grinnikt Hans, zo ziet Peter er ook niet erg snugger uit.

Hij laat zich terug op zijn bed vallen. Jammer! Dan morgen maar.

Misschien kunnen ze met elkaar...

Peter, Bram...Jaap...Freek...Hannie...Nelleke...en...Joz...

Een geeuw en dan slaapt ook Hans.

2. Het plan

Rinkeldekink, boem, boem!

Het is nog heel vroeg in de morgen.

De melkrijder dendert met veel geraas door de stille straat.

De lege bussen hotsen en botsen rinkelend tegen elkaar.

Grrrrm! Grrrrm! Grrrrm!

De chauffeurs van het expeditiebedrijf naast het huis van de familie Jelsma maken hun wagens klaar voor een lange, lange reis.

De haan van de achterburen kondigt luid de nieuwe dag aan. Heel in de verte beantwoordt een soortgenoot zijn roep. Wie zal de langste adem hebben?

Al deze geluiden dringen zonder medelijden door de geopende raampjes de zolderkamer binnen.

Hans draait zich om. Hij wrijft eens in z'n ogen. Wat is er toch? O, ja, hij kon niet slapen. En toen!

Ineens is hij klaarwakker.

Hoe laat zou het zijn? Vast nog vroeg. Peter slaapt nog. Beneden lijkt alles ook nog in diepe rust. Dan moet het wel erg vroeg zijn.

Vader gaat meestal om zes uur weg.

Krrrr!

Hans luistert gespannen.

Dat geluid betekent dat over enkele ogenblikken de klok in de toren van het kleine kerkje aan de overkant zal gaan slaan.

Boooinng! Daar galmt de eerste slag. Hans wil tellen.

Eén... Maar er komt niets meer. Eén slag. Daar wordt hij ook niet veel wijzer van.

Raden dan maar. Halfzes, schat hij. Want het is al licht.

Toch even kijken. Vanuit het raam kan hij zo op de torenklok zien.

Voorzichtig glijdt Hans langs het trapje naar beneden. Meestal gebruikt hij het niet. Zo uit je bed springen is veel leuker. Maar nu is het nog zo stil in huis.

Hè, lekker is het. Hans snuift z'n longen vol met de frisse morgenlucht.

Dan valt hij op z'n knieën om door de lage raampjes naar de torenklok te kijken.

Mis poes! Hij tuurt en tuurt, maar de grote bomen die langs het kerkpad staan, verbergen de wijzerplaat. Hun zomers dichte bladerdek houdt de tijd verborgen.

Dan niet!

Toch wel leuk, vindt Hans. Alles is zo stil.

De buurman aan de overkant slaapt nog. Overal zijn de gordijnen dicht.

Naast hun huis is een open plek. Daardoor kan Hans in het raam aan de overkant heel langzaam de zon op zien komen. Prachtig is dat!

Door donzige wolkenflarden heen wordt de lucht purperrood. En kijk, daar komt een vuurrode bal als vanuit de aarde omhoog.

Pink!

Een eerste zonnestraal weerkaatst baldadig in het raam zijn felle licht op Hans terug. Hij knijpt heel even zijn ogen dicht en schuift dan een eindje op zij. Het is veel te mooi om iets te missen.

Door de golvingen in het raam worden de stralen bibberig. Net of ze dronken zijn, denkt Hans.

In de boom naast buurmans huis zet een merel de eerste tonen van zijn morgenconcert in.

Hoor hem fluiten! Hans houdt zich muisstil.

Ze zeggen wel eens dat merels geluiden nabootsen. Zou het waar zijn?

Hans vergeet heel even dat hij stil wou zijn. Zonder verder nadenken roept hij door de stille straat: „Koekoek! Koekoek!”

Het geluid komt van tegen de huizen aan het eind van de straat nog eens zachtjes terug.

Hans schrikt ervan.

Een slaperige stem achter hem vraagt: „Ben je ziek geworden of zo?” Het is Peter die, nog half slapend, overeind gekomen is.

Moeder klopt op de deur en fluistert: „Stil hoor, anders wordt Gertje wakker. Het is nog veel te vroeg.”

Zó heeft Hans het niet bedoeld.

De merel heeft zijn gezang gestaakt. Verontwaardigd over zoveel brutaliteit zoekt hij een rustiger plekje op.

„Wat ben jij vroeg wakker, zeg,” geeuwt Peter.

Hans komt bij het raam vandaan.

Nog op zijn knieën schuift hij naar Peter op het onderste bed. Hij geeft z'n broer een duw en fluistert: „Ga eens een eindje op zij, dan kruip ik even bij jou. Ik zag je gisteren slapen, toen was je vast moeders mooiste niet.”

„Heb jij jezelf al eens zien slapen?” kaatst Peter terug. Tegelijkertijd doet hij overdreven na hoe Hans zelf doet als hij in dromenland is. Hij heeft daarbij zoveel plaats nodig, dat Hans bijna uit het toch al smalle bed tuimelt. Hij kan zich, steunend met beide handen op de grond, nog net tegenhouden.

„Stil toch,” fluistert Hans. „Moeder houdt er niet van als we al zo vroeg lawaai maken!”

„Mag jij nodig zeggen! Zelf zit je iedereen wakker te roepen met je koekoek, koekoek,” moppert Peter, die nu ook klaarwakker is.

Beneden worden deuren open- en dichtgedaan.

Moeder dekt de tafel.

Het water ruist door de leidingen. Vader wast zich.

De dag is nu echt begonnen.

En dan herinnert Hans zich wat hij de vorige avond bedacht heeft.

„Peet,” begint hij, „gisteren, weet je nog wel, over India? Zouden wij met de andere jongens niet iets kunnen doen? Een actie of zo! Het is toch wel erg voor die mensen. Moeder zegt dat bidden alleen niet genoeg is. En mijn spaarpot is bijna leeg.”

„Een actie? Wat dan wel?”

Peter moet daar eerst eens over nadenken.

„Jô, dat is niks voor ons. Dat is meer voor oudere mensen.”

Peter ziet zichzelf al met een kijkdoos langs de deuren leuren. Dat is niets voor hem. Die voelt zich het best thuis in het eigen vertrouwde kringetje.

„Wat dan?” vraagt hij een beetje kribbig.

„We zouden oliebollen kunnen verkopen, misschien.”

Hans zegt het een beetje onzeker. Z'n plan leek gisteren veel

mooier.

Dan krijgt hij een gevoelige stomp van Peter.

„Gekkerd, met deze hitte zeker. Wie gaat ze bakken? Daar zie je vader of moeder toch niet voor aan?”

Vader, moeder, die weten vast wel iets.

Onder aan de trap komt zachtjes moeders stem: „Hans, Peter, komen jullie maar. Zachtjes hoor, laat de anderen nog maar even slapen!”

Dat heeft moeder niet tegen dovemansoren gezegd. Voor ze boven aan de trap zijn, vergeten ze haar waarschuwing om stil te zijn.

„Doen wie het eerste beneden is?”

Ze komen met een plof tegen de trapdeur terecht.

„Nou, nou, jullie zijn wel goed wakker,” merkt moeder op.

„Dat komt zeker door de warmte.”

„Ga eerst maar eten. Het is nog lekker vroeg, dan kunnen jullie voor schooltijd wat groenvoer zoeken voor Snuffel. Vanmiddag is het misschien te warm.”

Dat is moeder weer, hoor!

Zijn ze een keer vroeg wakker, hebben ze een mooi plan waar ze over willen praten, dan vindt moeder het nodig dat ze voer gaan zoeken. Maar gelijk heeft ze wel. Het is tenslotte hun konijn.

Ze schuiven beiden aan een kant van de tafel op het bankje dat tegen de muur staat.

„Au!”

Voor de zoveelste keer stoot Peter z'n hoofd aan het kastje dat boven de bank hangt.

Toen ze pas in Waldorp woonden, kon hij er met gemak onderdoor lopen. Toch eens een andere plaats vragen.

Hans is het eerste klaar met eten. Handen samen, ogen dicht. Even is het stil. Gedankt!

Ziezo, gauw handen wassen en weg wezen. Achter hem komt Peter.

Boven de wastafel vangen ze met beide handen het water op uit de wijd geopende kraan. Veel te hard natuurlijk. Het water spat naar alle kanten.

Van wat erover blijft plenzen ze in hun gezicht. Hè, heerlijk fris!

Een kam door hun haren en klaar is Kees.

Op blote voeten gaan ze naar buiten.

Moeder voert de kippen. Ze praat altijd met ze en dan geven ze antwoord. Hoor maar!

„Kok, kokkokkok.” Ze hebben het zo druk.

Eerst dan maar voer zoeken en dan het plan aan moeder vertellen.

Aan het eind van de straat zijn brede bermes langs de weg. Overal staan distels en weegbree. Hans grist hier en daar een paar handen vol distels weg en stopt het in de zak die ze mee hebben genomen.

Peter is bedachtzamer. Er zouden eens beestjes op kunnen zitten.

Rupsen of zo iets. Brrr! Hij moet er niet aan denken. Zo'n zacht week diertje in je vingers.

Peter wil net naar een distel grijpen als Hans zijn hand tegenhoudt.

„Ssst!” fluistert hij, „een mol.”

Zachte aarde komt langzaam omhoog. Nieuwsgierig staren ze allebei naar de steeds groter wordende hoop. Zou hij boven komen?

Peter, gehurkt zittend, kan zich niet langer houden. Languit duikt hij in het lange gras. Weg mol!

Als de zak vol is, rennen ze naar huis.

Gauw een paar handen groen in de ruif bij Snuffel gestopt en dan naar moeder.

Bram en Jaap zijn inmiddels ook wakker geworden. En Gertje geeft met z'n lepel een roffeltje weg op het blad van de kinderstoel.

„Mam,” begint Hans, „we hebben een plan, maar we weten nog niet wat.”

Moeder lacht een beetje. Maar ze begrijpt het wel.

„En?”

„We hebben niet zoveel in onze spaarpot enne... enne, nou willen we een actie houden voor India. Misschien doen de anderen ook wel mee.”

„Ik ook.” Jaap staat al naast z'n stoel.

„Ook, ook,” brabbelt Gertje, en wipt op zijn stoel op en neer.

Bram moet er eerst nog eens over denken. Het is nog zo vroeg.

„Wat zouden we nu eens kunnen doen? We wisten... we dachten... misschien weten vader of moeder wel iets.”

Ja, ja, moeder kent haar pappenheimers. Ze laat het niet merken, maar ze is wel blij verrast.

„Met een kijkdoos langs de deuren,” klinkt vanaf de tafel Brams stem.

Peter verschiet van kleur. Zie je wel, dacht hij het niet!

Maar gelukkig!

„Daar is de tijd te kort voor,” vindt moeder.

Dan moeten eerst de dozen nog gemaakt. Nee, dat plan wordt met algemene stemmen afgekeurd.

„Praat jullie er eerst maar eens over met de anderen. Ik zal vanmorgen ook nadenken, misschien schiet me wel iets te binnen. Maar denk erom, jullie voeren het plan zelf uit. Afgesproken?” En met een blik op de klok en op hun handen zegt moeder: „Nu handen wassen en naar school.”

Weg zijn ze.

Alleen Bram nog. Die zit nog met een vol bord voor zich. Bram kan niet denken en eten tegelijk.

Het is nog rustig op het schoolplein. Een paar kleuters spelen in de zandbak en Freek zit op het muurtje. Hij schopt al heen en weer schuivend met z'n voeten het zand weg.

Als hij Hans en Peter aan ziet komen, schopt hij een beetje harder. Ze krijgen de volle laag.

Proestend het zand uit hun ogen wrijvend, ploffen ze naast Freek op het muurtje.

Die verwacht wraak van de twee broers, maar er gebeurt niets.

Tegelijk beginnen ze: „Jô, moet je...”

Dan schieten ze in de lach. Hans gaat alleen verder: „Moet je horen!”

Nieuwsgierig buigt Freek zich naar hen toe.

Hans vertelt van het plan dat eigenlijk nog geen plan is.

Zou Freek iets weten? Hij haalt zijn schouders op. Het is al woensdag. Wat kunnen ze nog doen?

Intussen zijn de anderen van hun groepje ook gearriveerd. Ze merken meteen dat er iets bijzonders is en vragen wat er te smoezen valt.

Ze zijn laaiend enthousiast als ze van het plan horen, maar weten ook niet hoe ze het uit zouden kunnen voeren.

In de klas, voor het raam, kijkt meester naar het groepje dat daar samenklit.

Freek heeft natuurlijk het hoogste woord.

Een grote mond, weet meester, maar o, zo'n klein hartje. Als er geholpen moet worden, is Freek de eerste die zich aanbiedt.

Nelleke Hartman moet zich even uitleven. Om en om buitelt zij over het schoolplein. Haar armen en benen draaien als molenwie-

ken in het rond.

Net als ze weer recht wil gaan staan, doet Jozien van de secretaris een stap vooruit. Bom! Daar rollen beide meisjes door het rulle zand. Ze schateren het uit.

Woelwaters zijn het, maar een fijn stel, denkt de meester.

Zijn horloge wijst kwart voor negen.

Een schril fluitsignaal snerpt over het schoolplein.

Schoorvoetend komen de eersten binnen. Ze hebben niet veel zin.

Gelukkig is het niet zo warm en vanmiddag hebben ze vrij.

Freek en Hans schuiven al pratend in hun bank.

Jozien en Nelleke schudden giehelend het zand uit hun haren.

De grammofoon staat op tafel. Zingen dus.

Het duurt niet lang of door de geopende ramen klinken hun blijde stemmen: „Hoog op de gele wagen, rijd ik langs berg en dal”.

Het klinkt niet altijd even zuiver, maar niemand stoort er zich aan.

Laat ze maar zingen, denkt de meester.

Ze mogen zelf kiezen. Zo komt het dat na: „In een blauw geruite kiel”, „God die alles maakte” klinkt. Dat kan allemaal in Waldorp.

Tot de pauze hebben ze dan nog taal. D en t invullen.

Sommige kinderen hebben daar veel moeite mee. Iedereen is blij als de bel voor de pauze klingelt.

Zonder afspraak rent het hele groepje de weg over. Zou moeder Jelsma al iets weten?

Zeven, nee, acht paar ogen vragen: „En?”

Moeder wijst naar de keukentafel waarop een paar flessen staan. „Weet je wat ik nou dacht?”

Verwonderd kijken ze haar aan. Ze zouden het niet weten. Schouderophalend wachten ze af.

Moeder begint te tellen: „Vijfentwintig, vijftig, zeventig, negentig.”

En nu begrijpen ze wat moeder bedoelt.

Flessen ophalen en die inleveren bij de winkeliers. Natuurlijk!

Maar hoor, daar gaat de bel alweer.

Achter elkaar hollen ze terug naar school. Buiten adem laten ze zich in hun bank vallen.

Wat hebben ze toch vandaag, vraagt meester zich af.

Tijdens de leesles dwalen Hans z'n gedachten telkens naar hun plan.

Ze kunnen de flessen ophalen in hun kar. Maar dan moet eerst die ene band nog gemaakt. Die staat al weken plat. Na schooltijd eerst maar doen. Zouden de kruideniers de flessen wel willen hebben? En kun je zo maar aan de...

„Hans Jelsma, ga jij eens verder.”

O wee! Waar zijn we ergens?

Een vinger wijst plotseling de zin aan waar hij beginnen moet. Maar het is niet zijn eigen vinger. Verbaasd kijkt Hans naar Herman Vinke naast hem.

Sportief van die stille, denkt hij. Niet vergeten te bedanken.

Hans leest het lesje uit.

Zo krijgen ze allemaal een beurt. Eindelijk is het twaalf uur. Nu gaat het beginnen, weten ze.

Eerst thuis eten en dan...

3. De optocht

Gertje doet zijn middagslaapje.

Moeder heeft nu een poosje tijd voor de jongens. Met elkaar overleggen ze wat er die middag gedaan moet worden.

In de kamer heeft moeder het donker gehouden. Het is er heerlijk koel.

Met ernstige gezichten zitten ze rond de tafel.

„Ik durf eigenlijk niet zo goed.”

Dat is Peter. Eindelijk is het eruit.

De hele morgen heeft hij erover zitten tobben.

„Ze denken misschien wel dat we het voor onszelf willen houden.”

„Och jô, bangerd,” valt Hans uit. „Blijf jij maar thuis, hoor! We zullen het wel zonder jou doen. Jij durft ook niks.”

Moeder vindt dat Peter gelijk heeft.

„Weet jullie wat ik zal doen?” vraagt ze. En zonder antwoord af te wachten, gaat ze verder: „Ik zal de burgemeester vragen of hij het goed vindt dat er een actie gehouden wordt in Waldorp.” Meteen loopt ze naar de telefoon.

Peters gezicht klaart op. Dat is tenminste een lichtpuntje.

Terwijl moeder het nummer draait, komen ze nieuwsgierig om haar heen staan. Ze willen geen woord missen.

Moeder legt aan de burgemeester uit wat de jongens van plan zijn.

Wat zou hij antwoorden?

De stem aan de andere kant van de lijn praat zo zacht, ze kunnen er niets van verstaan.

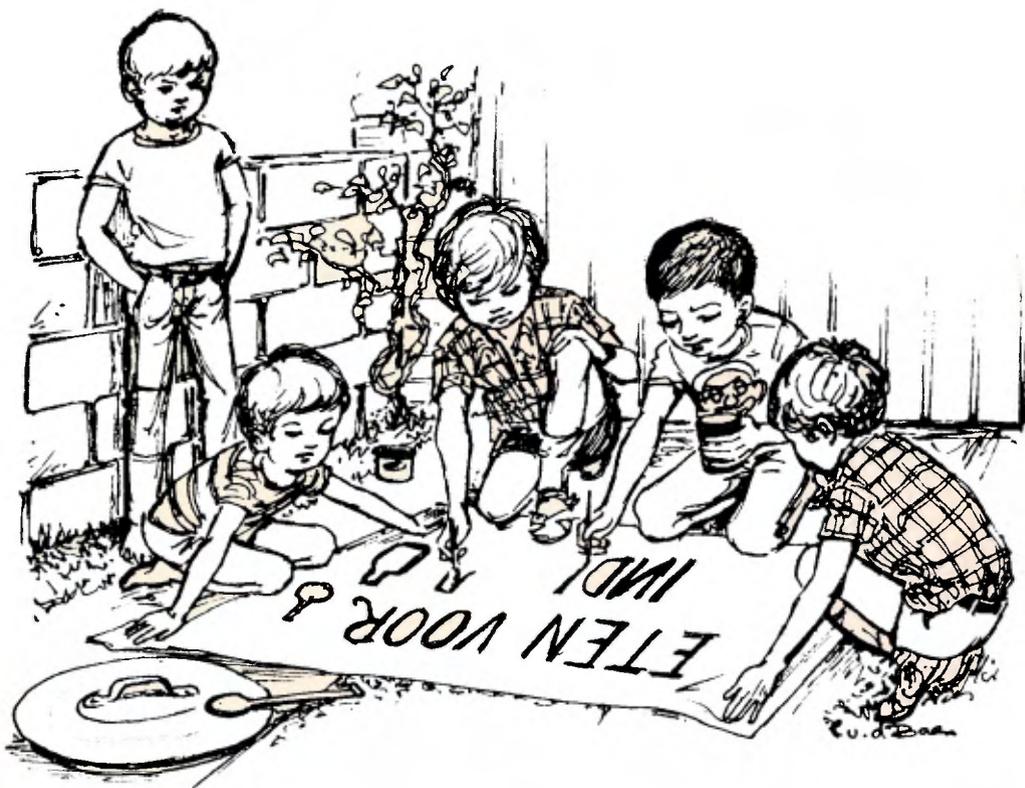
Aan moeders gezicht zien ze dat het wel goed zit.

„Weet je wat mijn m...”

„Ssst!”

Freek, die net binnen kwam hollen, houdt verschrikt op. Zijn ogen vragen verbaasd wat er aan de hand is.

Hans wijst naar moeder en gebaart: „Moeder belt!”

Geluidloos vraagt Freek: „Met wie?”

En Hans spelt: „De burgemeester.”

Freek zet niet-begrijpend grote ogen op.

„Goed, dan zal ik hen om halfdrie sturen, dank u wel.” Zo beëindigt moeder het telefoongesprek.

„Is het goed?” vragen ze in koor.

„De burgemeester vindt het een prachtig plan. Jullie mogen om halfdrie een vergunning halen op het gemeentehuis.”

„Hoi! Hoi! Hoi!” Ze dansen de kamer rond.

„Mijn moeder zegt,” begint Freek weer, „dat we reclame moeten maken. Briefjes versturen of aanplakbiljetten maken.”

„Daar is toch geen tijd meer voor. We moeten nog naar school en

we hebben maar één dag om alles te regelen,” meent Peter.
Erg veel verder komen ze niet.

Jaap vindt al dat praten maar niets. Hij is naar buiten geglipt en fantaseert dat ze al door het dorp lopen.

In gedachten heeft hij een volle kar bij zich. Hij trekt en trekt, zo’n zware kar kan hij bijna niet in beweging krijgen.

„Waar is Jaap?” vraagt moeder. „Net was hij nog binnen.”

„Daar, op de weg,” wijst Freek.

Jaap slaat net op een denkbeeldige gong: „Boooooiinnng!” Dan maakt hij van z’n handen een toeter en roept: „Hallo, hallo, wie heeft er nog flessen?”

Dat is het. Natuurlijk!

Hans duwt Freek bijna omver. „Kees de omroeper. We moeten net als Kees de omroeper doen!”

Als een held wordt Jaap binnengehaald. Hij begrijpt die drukte eerst niet zo goed. Het ging net zo lekker. Al dat praten!

„En Jaap mag op de gong slaan. Hij heeft het verzonnen. Daar nemen we mijn schild voor!” roept Hans.

Dat schild is het deksel van de wasketel. Moeder heeft wel een houten lepel om erop te slaan.

Een luidspreker is niet nodig. Freek moet maar omroeper zijn. Die heeft zo’n harde stem.

Nu nog een spandoek maken. Dat hoort erbij, vinden ze.

Een reep wit katoen van een oud laken, wordt op de garagevloer gelegd. Peter en Jaap moeten het goed strak houden. Hans en Freek zullen de letters erop zetten. Hans tekent aan de kanten als versiering, lege flessen. Freek schrijft in het midden „ETEN VOOR INDIA”.

„Ik – doe – niet – meer – mee.”

Bram, met z’n handen in de zakken, staat tegen het muurtje geleund.

„Ik – doe – niet – meer – mee,” herhaalt hij, en zijn lip trilt.

Freek en Hans reichten hun rug en vragen verwonderd: „Waarom niet?”

Bram, die niet verdragen kan als er iets fout is, hakkelt: „De... de n staat ver... ver... ver... verkeerd!”

In hun ijver hebben ze er niet op gelet. Peter en Jaap houden het doek omhoog. Samen bekijken ze het kunstwerk en maken ervan: ETEN VOOR INDIA. Was dat nou zo erg?

Gelukkig komt moeder naar buiten met limonade en koekjes.

Heerlijk! Dat smaakt! In de zon is het nog warm, vooral als je zo hard werkt.

Verschrikt kijkt Hans op z'n horloge.

„Het is zo halfdrie, hoor. Gaan jullie mee?”

Bram sjokt toch maar mee. Maar hij laat nog wel zijn lip hangen.

„Die sufferd kan niet eens goed schrijven,” moppert hij in zichzelf. Onderweg komen ze de meisjes tegen. Die moesten eerst naar blokfluitles.

Ze worden met gejuich begroet. „We krijgen een echte vergunning, zeg, en we gaan omroepen!”

De meisjes begrijpen het niet allemaal direct. Hans wordt er ongeduldig van.

„Kom nou maar, dat leggen we straks wel uit!”

Freek heeft al aan de bel van het gemeentehuis getrokken als de anderen nog maar de hoek van de straat omkomen. Freek is altijd „haantje de voorste”.

„Hij kan toch wel even wachten,” moppert Peter.

De gemeentebode ofwel Kees de omroeper, doet de deur open en kijkt een beetje verwonderd naar het opgewonden groepje op de stoep.

„Kom maar mee,” wenkt hij Freek en Hans. En tot de rest zegt hij: „Wachten jullie maar buiten, het is mooi weer.”

Plof!

De grote groene deur valt voor hun neus in het slot. Ze hebben geen tijd op te protesteren.

Dan komen de tongen los.

„Hu, zal eens de baas spelen. Van de burgemeester zouden we best allemaal naar binnen mogen.”

Intussen staan de beide jongens een beetje bedremmeld in de grote donkere gang.

„Kom maar hierheen,” nodigt Kees.

Hij staat voor een geopende deur.

1111111111111111

CONCENTR
SECRETARIE
OPEN: 9-124
MIL-VFUDIC

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

1111111111111111

concentr

Daar zien ze achter een groot bureau de secretaris zitten.

Ze kennen hem wel. Het is de vader van Jozien.

Maar nu lijkt hij veel deftiger.

Over z'n donkere bril heen kijkt hij hen aan en zegt: „Zo, zo, dus jullie willen de mensen in India helpen. Prachtig hoor!”

Ze groeien ervan en schuiven een beetje dichter naar het bureau.

„Ja meneer, we komen... we mogen...” Hans kan niet goed uit z'n woorden komen.

De secretaris helpt hem een handje. Hij reikt een papier over.

„Kijk eens, heren, nu kun je gerust je gang gaan. De handtekening van de burgemeester staat eronder. Succes dan maar, gaan jullie maar vlug naar je vrienden.”

Hans en Freek lezen nieuwsgierig wat er op het papier geschreven staat. Een echte vergunning! Met het wapen van Waldorp erop. Het kan niet beter!

„Dank u wel, meneer.”

Nu vlug naar de wachtenden op de stoep.

Zo trots als een pauw stappen ze Kees voorbij.

Als de deur opengaat, wordt het papier bijna uit hun handen gerukt.

„Laat eens zien, laat eens zien!” roepen ze door elkaar.

„Ik zal het voorlezen,” baast Freek.

Nelleke maakt gauw een lange neus tegen hem. Soms kan ze hem niet uitstaan. Hij lijkt de burgemeester zelf wel! Dan luistert ze toch.

Freek leest: „Waldorp 24 juni.

Heden de vierentwintigste juni geeft de burgemeester van Waldorp aan Hans Jelsma en zijn vrienden toestemming om een actie te houden ten bate van India, gedurende de dagen 24, 25 en 26 juni. De burgemeester. En dan de handtekening, kijk maar!”

Freek houdt het papier omhoog, zodat ze het allemaal goed kunnen zien.

Oh! Gewichtig hoor! Ze zijn er stil van. Maar al vlug komen de tongen los.

Wat moet er nu eerst gebeuren?

„Het dorp rondgaan, natuurlijk,” vindt Hans.

Maar eerst moet het spandoek nog aan twee stokken vastgemaakt. Dan kunnen twee van hen het omhoog houden.

Thuisgekomen komt Hans al gauw met twee bonestokken aandra-gen. Ze zijn wel een beetje knoestig. Maar wie zal daarop letten?

„Mam, mogen we een paar wasknijpers?”

Moeder komt naar buiten en vraagt: „Hebben jullie de vergun-ning gekregen?”

Natuurlijk, hè, in hun ijver zouden ze bijna vergeten om het document aan moeder te laten zien.

„Net echt,” zegt ze.

Waarom Bram verontwaardigd antwoordt: „Het is echt!” Wat wil moeder nou!

Intussen maken Freek en Hans het spandoek aan de stokken vast. Even proberen.

„Goed strak houden,” roept Freek, „anders kunnen de mensen het niet lezen!”

Maar hij trekt te hard. De knijpers vliegen om hun oren en het doek ligt als een vodge op de grond.

„Sufferd,” bromt Bram. Nu wel hardop.

Hij gaat naar binnen en komt even later terug met een lange draad. Al lopend probeert hij de draad door het oog van een naald te krijgen. Het lukt!

Nu komt Bram in actie. „Ga eens op zij,” gromt hij, „dan zal ik het eens doen!”

„Zal ik je helpen?” biedt Jozien aan, maar Bram luistert niet.

Hij slaat het doek een eind om en begint met grote steken te naaien. De draad is veel te lang, hij kan hem zo niet glad trekken. Dan aan het eind maar.

Ziezo, dat is gepiept! Bram wil de draad glad trekken, maar zzzzzzzt!

Met dezelfde vaart trekt hij hem eruit. Bram vergat hem vast te hechten.

„Sufferd!” Nu is Freek aan de beurt en daarmee heeft hij wraak genomen.

Na een kwartiertje zitten er twee prachtige zomen in het spandoek. Nu kunnen de stokken er zo door geschoven worden.

Het feest kan beginnen.

Toch wel een beetje eng. Ze zijn er zenuwachtig van.

Jaap voorop met deksel en lepel. Freek naast hem. Hans en Peter houden het spandoek omhoog.

Een beetje onwennig sluiten de anderen aan.

Moeder komt naar buiten met een bosje vlaggetjes in haar hand.

„Nog van vorig jaar,” legt ze uit, „dan hebben jullie allemaal iets in je hand.”

Bram deelt ze rond. En daar gaan ze.

Jaaps ogen schitteren.

Als ze een eindje gelopen hebben, houden ze halt. Nu gaat het gebeuren.

Jaap slaat op het deksel. Het klinkt een beetje dof. Zijn gong van daarstraks was veel mooier.

Dan wil Freek zijn stem verheffen. Ineens wordt hij vuurrood. Dit is een van de weinige keren dat hij niet weet wat te zeggen. Dat hebben ze verzuimd af te spreken.

Je kunt ook niet overal aan denken!

Ze beraadslagen.

Ze zullen vragen of de mensen hun lege flessen willen opzoeken en morgen buiten zetten.

Jaap slaat nog eens op zijn 'gong' en dan komt Freeks stem: „Hallo hallo, hebt u lege flessen? Zet ze dan voor ons klaar. Morgen halen wij ze op voor de mensen in India. Zegt het voort!”

Hij zucht. De eerste keer is het moeilijkst.

Het gaat steeds beter en de stoet wordt al maar langer.

Jantje Smit komt met een toeter aan.

Twee andere jongens fietsen luid bellend achter hen aan. Frans de Wit komt met een pan en een stok aandraven. Hij kleppert er lustig op los.

Nog één met een vlag en nog één en nog één!

Het wordt een prachtige stoet. Eén en al vrolijkheid.

Sommige kinderen weten niet eens waar het over gaat, maar daar is het niet minder feestelijk om.

Overal komen moeders naar buiten of ze staan glimlachend voor het raam.

Het is een hele drukte in Waldorp. Alle kinderen van het dorp lopen mee.

De jongens vergeten dat ze het een beetje eng vonden. Het gaat prachtig.

Waldorp is klein, maar toch word je er moe van als je er doorheen moet lopen.

Jaaps armen gaan pijn doen. Het deksel lijkt al maar zwaarder te worden.

Freek is helemaal schor.

Hans en Peter vergeten het doek op te houden. Toch hebben ze veel plezier.

Het is laat geworden.

Eén voor één glipte een demonstrant uit de stoet. Tenslotte blijft het groepje van acht alleen over.

Etenstijd!

Blij, maar doodmoe slaan ze de hoek van de straat om waar het huis van de Jelsma's staat.

Met een „tot morgen” verdwijnt ook Freek. De meisjes hadden al eerder afgehaakt.

Hans en Peter slepen het doek achter zich aan.

Jaap maakt van het deksel een hoepel en rolt het al rinkelend voor zich uit.

Zo komen ze bij hun huis aan. Ha, vader is thuis!

Op het tuinpad loopt hij met Gertje heen en weer. Moeder haalt de was van de drooglijn.

Wat hebben ze veel te vertellen.

Vader is trots op z'n jongens, maar hij zegt het niet.

Over hun hoofden heen kijkt hij naar moeder en zijn ogen vragen: „Het is toch niet te druk voor jou?”

Bijna onmerkbaar schudt moeder haar hoofd. Het is immers maar een paar dagen.

Alsof Jaap gedachten kan raden, snatert hij: „En we doen alles zelf, hè mam?”

Wat doet hij daar toch?

Op zijn knieën zit hij op het tuinpad en tuurt aandachtig naar iets wat voor hem op de grond ligt. Z'n hand zoekt een steen.

Een torretje met zijn pootjes omhoog doet wanhopige pogingen weer recht te komen.

Met zijn hand al boven het torretje wil Jaap het beestje uit z'n lijden verlossen.

Maar dan is daar vaders grote hand die het torretje behoedzaam op z'n pootjes zet.

Zo vlug het kan zoekt het diertje beschutting tussen het gras naast het tuinpad.

„Je kunt het zelf niet maken, Jaap,” zegt Vader. Meer niet. En daarmee eert hij zijn Schepper.

De grote jongens houden daar altijd rekening mee. Die weten wel hoe vader daarover denkt.

Jaap moet dat nog leren.

„Weet je wat we doen?” stelt vader voor, „We gaan nog fijn even zwemmen. Dan eten we wel wat later, hè moeder?”

Daar zijn ze wel voor te vinden. Ze zijn hun moeheid al vergeten. In een wip zitten ze achterin de auto.

In het zwembad is het niet druk meer. De meeste kinderen zijn naar huis om te eten.

Heerlijk is het!

Jaap heeft bijna het hele bad nodig om vooruit te komen. Met z'n armen en benen zwaait hij op en neer. Grote golven deinen achter hem aan.

Hans duwt Bram kopje-onder, die op zijn beurt Peter een duik laat nemen.

Ze genieten met volle teugen.

Thuisgekomen is de tafel gedekt. Nu pas voelen ze hun maag.

Het lijkt net of alles er lekkerder uitziet dan andere dagen als moeder hun borden volschept. Dat zal smaken!

Als vader dankt voor het eten voelt Hans dat hij bijna in slaap valt. Hij schrikt ervan.

Het was ook zo'n drukke dag!

Terwijl moeder Gertje naar bed brengt, ruimen Hans en Peter de tafel af. Het is hun beurt deze week.

Als ze daarmee klaar zijn, zoeken ze Freek nog even op. Maar die moet zijn vader helpen.

Veel zin in iets anders hebben ze niet meer.

Moeder behoeft hen die avond niet te roepen.

Als het bedtijd is, verdwijnen ze één voor één naar boven.

Wanneer moeder welterusten komt zeggen, slapen Bram en Jaap al. Zo moe waren ze.

Bij Hans en Peter zal het ook niet lang meer duren. Hans probeert zich te herinneren wat vader die avond gelezen heeft. Hij kan er niet opkomen.

Dan vouwt hij onder de deken zijn handen en bidt: „Dank U wel Heer, voor alles en helpt U ons alstublieft.”

Verder komt hij niet.

4. Flessen, flessen en nog eens flessen

Meester weet nu waarom zijn klas zo onrustig was gisteren. Hij zal vandaag maar niet al te streng zijn.

Peter verknoeit op het bord een vraagstuk, terwijl hij het anders zo goed kan.

Meester legt het geduldig nog eens uit.

Hans gooit wat om.

Meester kijkt net de andere kant op.

Freek heeft een grote mond.

Meester doet net of hij het niet gehoord heeft. En hij ergert zich vandaag niet aan het gekwebbel van Jozien en Hannie.

Op het rooster staat voor het laatste uur geschiedenis. Maar de meester stoort er zich niet aan. Hij vertelt een vrij verhaal over vijf jongens en een oude schuit.

Zo spannend!

Zelfs Hans heeft geen tijd om weg te dromen.

„Succes hè,” roept meester hen na als ze na de bel van halfvier weghollen.

Jofel hoor, zo'n meester, denkt Hans.

Freek en de meisjes gaan die middag niet eerst naar huis. Moeder heeft er al op gerekend.

In de keuken staan thee en biskwietjes klaar. Ze gunnen zich geen tijd om erbij te gaan zitten. Er moet zoveel gedaan worden.

Plotseling herinnert Hans zich de lekke band van de kar. Hij trekt Peter aan z'n mouw: „Help je even?”

Zonder kar kunnen ze niets beginnen.

Samen haasten ze zich naar de garage. Maar geen lekke band. De kar staat startklaar.

Blij verrast vragen ze moeder of zij er iets van weet.

„Dat hebben de kabouterijtjes gedaan, denk ik,” plaagt ze.

Dan wel een grote. Vader heeft de vorige avond, toen de jongens

sliepen, de band gemaakt.

„Ze doen zo hun best,” zei hij.

Dat valt even mee!

„Hebben jullie de kruideniers al gevraagd of je de flessen daar kwijt kan?” vraagt moeder.

Nee, daar hebben ze helemaal niet aan gedacht. Ze zijn al weg.

Met z'n zessen op drie fietsen. Freek springt bij Hans achterop.

Zijn lange benen slegen over de grond. Hans slingert gevaarlijk.

Onderweg verdelen ze de taken.

De meisjes naar het winkeltje van Geesje. Peter en Bram naar Moermans en Freek en Hans naar Bas, de melkman.

Die zijn er het eerst, slingeren hun fiets tegen het muurtje. Ze hebben zo'n haast dat ze niet om het trapje denken. Ze vallen letterlijk met de deur in de winkel.

De bel klingelt baldadig.

Bas, die niet van haasten houdt, komt mopperend aansloffen.

„Kan het niet met wat minder lawaai? Er is toch geen brand?” broemt hij.

Beschaamd krabbelen de beide jongens op.

Ze weten niet hoe te beginnen. Moeilijk hoor!

Freek doet het woord: „Als we de flessen opgehaald hebben, je weet wel, voor India, mogen we ze dan bij u inwisselen?”

Bas krabt eens achter z'n oor. Dat brengt weer extra werk met zich mee.

Bedachtzaam tuit hij zijn lippen en zegt dan: „Vooruit dan maar, alleen de flessen die ikzelf kwijt kan!”

Gelukkig!

Freek en Hans halen opgelucht adem. Even dachten ze dat Bas zou weigeren.

Het zou hun eigen schuld geweest zijn, ze deden ook zo wild!

De andere kruideniers doen ook mee. Maar, net zoals Bas, willen ze alleen hun eigen flessen terugnemen. Dat wordt uitzoeken.

De kar van Freek wordt ook gehaald. Dan kunnen ze op twee verschillende plaatsen ophalen.

En twee van hen moeten de flessen sorteren. Er zullen ook wel flessen bij zijn die niets waard zijn. Die zullen ze in de bak voor

oud glas bij Geesje brengen. Die worden dan in een fabriek opnieuw verwerkt.

Wat een organisatie!

Freek, Hans en Nelleke zullen de oostkant van Waldorp nemen.

Bram, Hannie en Jaap de westkant.

Peter en Jozien zullen alles in ontvangst nemen en uitzoeken welke voor wie zijn.

Als de flessen nu maar buiten staan!

Maar Waldorp zou Waldorp niet zijn als de mensen niet meewerkten.

Veel moeders hebben hun flessen in dozen klaargezet. Dat gaat lekker vlug.

Hekje in, hekje uit. Stoep op, stoep af. Zo lopen en sjouwen ze tot hun voeten ervan gloeien. Maar het gaat prima!

Bram en Hannie hebben samen met Jaap al twee karren vol bij Peter en Jozien afgeleverd. Die twee hebben hun handen vol aan die lading.

Op het grasveldje voor de kerk worden de flessen op hoopjes gelegd.

Die is voor Moermans, die voor Geesje, deze voor Bas en die en die en die. Zo gaat het maar door.

Freek en Hans komen met hun eerste vrachtje aan als Bram en Hannie hun derde kar het kerkpad opduwen. Freek en Hans moeten veel verder lopen!

Er zijn allerlei soorten flessen. Witte, groene, gele, bruine. Grote, kleine, dikke, dunne, lelijke en mooie.

Hannie vist een sierlijk bewerkte fles uit de hoop.

„Die is voor mij,” roept ze opgetogen.

„Een kwartje,” zegt Freek gevat.

Van schrik laat Hannie de fles bijna vallen.

Natuurlijk!

Anders zou het stelen zijn van de mensen in India.

Dapper gaan ze verder. Beide groepjes moeten nog één vrachtje halen.

Hans en Freek moeten de straat nog doen waar de burgemeester woont. En onder aan de dijk.

Ze zijn blij dat het eind in zicht is. Wat word je daar moe van! Dit laatste stuk is wel het moeilijkste karwei. Vanaf het huis van de burgemeester steken ze de straat over. Nelleke holt vast vooruit.

De kar hobbelt achter Freek en Hans aan over het ongelijke pad naar beneden aan de dijk.

Nelleke komt al met een doos vol flessen aandragen. Ze loopt terug naar het volgende huis.

„Mooi karretje, hè” pocht Hans, terwijl ze samen voortzwoegen.

„Zelfgemaakt, mannetje, en nog niks aan kapot!”

Freek heeft geen adem om te antwoorden. De kar is volgeladen.

Zo klimmen ze omhoog naar de grote weg.

Het is gelukkig de laatste.

Pffff! Ze krijgen het er warm van.

„Joehoe! Het is Nelleke die, met nog een arm vol flessen, onder aan de dijk staat.

„Deze moeten ook nog mee. Help eens een handje!”

„Ik ga wel,” zegt Freek, en hij holt al weg.

Op hetzelfde moment laat ook Hans het handvat van de kar los.

Hij hoorde niet wat Freek zei.

„De kar!” gilt Nelleke, maar het is te laat.

Met de houten trekstok recht omhoog holderdeboldert de kar de dijk af.

De flessen rollen overal.

De kar botst op een steen langs het pad en komt op z'n kop in de sloot terecht.

De jongens staan als aan de grond genageld.

Nelleke begint te huilen.

Dat brengt Feek weer tot handelen. „Sta niet te grienen, help liever een handje,” moppert hij.

Voorzichtig laat hij zich langs de slootkant naar beneden glijden.

„Hou me eens vast,” vraagt hij Hans, die achter hem aangekomen is.

De sloot is niet diep. Met vereende krachten trekken ze de kar op het droge.

Nelleke, die haar tranen gedroogd heeft, trekt ook mee.

Tot hun verbazing is de kar niet stuk.

„Toch een goed karretje,” prijst Hans.

Maar wat zijn ze geschrokken. Hun knieën beven.

Overal liggen dozen en flessen verspreid op het pad en in het gras.

Wonder boven wonder zijn er niet veel flessen gesneuveld.

De mensen die onder aan de dijk wonen, hebben alles zien gebeuren. Van alle kanten komen ze helpen de flessen weer in de kar te laden.

Dat is weer echt Waldorp!

Peter komt eens kijken waar ze zo lang blijven.

Zij zijn al klaar.

Al trekkend en duwend vertellen ze wat er gebeurd is.

Nelleke snuit nog eens haar neus en veegt stiekem een traan weg.

Ze is er nog niet helemaal overheen.

Bram en Hannie hebben intussen al wat flessen naar Moermans en Geesje gebracht.

„Kijk!” wijst Jaap, „dat hebben we al.”

Hun ogen volgen zijn hand en dan zien ze de inhoud van het kistje dat naast hem in het gras staat.

„Zoveel al?” vragen Freek en Hans verbaasd. En nu is hun laatste kar er nog niet eens bij.

„Ja, en dan de flessen voor Bas nog!” merkt Peter op.

Hans zoekt de flessen voor Bas. De schrik slaat hem in de benen.

Wat een berg! En ze zijn daarstraks nog wel zo rumoerig geweest!

Maar vooruit, nog even doorzetten. Op naar de winkel van Bas.

Nu heel wat rustiger, maar wel vrolijk, klingelt de bel.

Geen Bas.

Ze beginnen de flessen vast uit te laden.

Nog steeds geen Bas.

De toonbank staat al vol. Dan het pad naar de achterdeur maar.

Achter de toonbank is ook nog plaats.

Ze geven elkaar de flessen aan en Freek zet ze op een rijtje.

Flessen, overal flessen.

Nog steeds geen Bas.

„Zal ik nog eens bellen?” vraagt Nelleke.

Ze wil de deur dichtdoen, maar het kan niet. Ook daar staan flessen, tot aan het stoepje toe.

„Zo kan het ook,” Freek strekt z'n lange arm uit en slaat tegen de bel.

Klingelingeling!

Dat helpt! Slof, slof, slof. Eindelijk, daar komt Bas.

O, wat schrikt hij.

De vloer, de toonbank, alles staat vol flessen.

Maar hij heeft beloofd ze in te wisselen.

Dan begint hij te tellen. Hier en daar valt er een af die niet van hem is.

Voor honderd gulden aan lege flessen staan daar in de winkel van Bas. En dat zijn er nogal wat.

Wanhopig kijkt hij naar zijn volle winkel. Hoe krijgt hij ze ooit

naar zijn schuurtje?

Bas houdt er helemaal niet van om zich te haasten. Maar als er klanten komen...

De jongens helpen hem wel, hoor. En Peter en de meisjes, die nieuwsgierig eens een kijkje zijn komen nemen, ook.

In een wip staan de flessen bij Bas achter in het schuurtje.

Wat zijn ze blij! Wat zijn ze moe!

Moeder heeft al eens om een hoekje gekeken.

Wat werken ze hard, denkt ze bij zichzelf.

Dan bedenkt moeder een plannetje. Even kijken of er nog tijd voor is. Het kan nog net.

Ze krijgt het er warm van. Maar het lukt. Gertje is erg lief die middag. Dat helpt ook een beetje.

Daar komen ze!

De kar met het kistje als een grote schat tussen zich in.

„Ooooooh!’ Als ze om het muurtje heenkomen, zet moeder net een schaal met een grote stapel pannenkoeken op de gedekte tafel die voor de garage staat.

Wat een feest!

Freek en de meisjes mogen ook blijven eten. Moeder heeft met hun ouders gebeld.

Ze zijn wel nieuwsgierig hoeveel hun actie opgebracht heeft. En honger hebben ze ook.

De honger wint het. Dus eerst handen wassen.

Dat wordt een geplas boven de wastafel! De meisjes moeten het natuurlijk ontgelden, gillend stuiven ze weg.

Gertje in de kinderstoel weet niet wat hij ervan denken moet. Zou hij erom moeten lachen of huilen? Met grote ogen kijkt hij naar de stoeiende jongens.

Aan tafel hebben ze zoveel te vertellen.

Van de mensen die zo goed meegewerkt hebben. En van de kar die de dijk afhobbelde.

Maar het meeste plezier hebben ze om de flessen van Bas.

Gertje begrijpt er niets van. Het is wel leuk, dat merkt hij wel. Van louter pret slaat hij met beide handjes in de pannenkoek met stroop die voor hem op zijn bordje ligt.

Ze schateren het uit. Die Gertje!

Verschrikt over het resultaat bekijkt hij zijn vieze, kleverige handjes. Het huilen staat hem nader dan het lachten. Moeder komt haastig te hulp en Gertje is gauw getroost.

Vader moet die avond overwerken.

Als vader er niet is, leest moeder altijd uit de kinderbijbel.

Ze wacht tot iedereen voldaan is. Nou, nou, van die stapel pannenkoeken is niet veel overgebleven.

„Nu even stil zijn,” maant moeder.

„Mag ik lezen?” vraagt Peter.

Dat mag, als hij het maar duidelijk doet: er zijn er vanavond zoveel die luisteren.

Peter leest wat moeder al opgezocht had.

Van de wonderbare spijziging.

Delen, moesten de leerlingen van Jezus. Alles uitdelen! En dan bleef er nog over.

„Jullie hebben vandaag ook uitgedeeld,” zegt moeder als Peter klaar is.

„Nee,” zegt Freek, „we hebben opgehaald.” Hij begrijpt het niet zo goed.

„Jô, moeder bedoelt dat wij van onszelf gegeven hebben, van onze tijd en zo,” helpt Hans.

Oh, wordt dat zo uitgelegd! Freek wrijft eens langs z'n neus. Daar moet hij nog eens goed over nadenken.

„Nou tellen!” roept Jaap. Anders gaan ze weer praten. En daar houdt hij helemaal niet van. Hij heeft al lang genoeg stilgezeten.

Met elkaar ruimen ze de tafel af.

Het kistje wordt omgekeerd en dan beginnen ze. Acht paar handen graaien in het geld.

Dat wordt niets, ziet moeder.

„Twee jongens de guldens, twee de kwartjes en de anderen de rijkdaalders,” wijst ze.

Zo gaat het beter. Honderd achtenveertig gulden en vijftig cent.

Bijna honderd vijftig gulden! Het is de moeite waard geweest.

Ze praten nog wat na en dan is het tijd dat Freek en de meisjes naar huis gaan.

Moeder heeft Gertje naar bed gebracht. Bram en Jaap zijn ook erg moe. Het was zo'n drukke dag.

Hans is nog even met Freek meegelopen en zo blijft Peter alleen en een beetje stilletjes achter.

„En,” vraagt moeder, „is het meegevallen?”

Met het verlegen trekje om zijn mond dat moeder zo goed kent, zegt hij, schuin omhoog kijkend: „Volgende keer doe ik weer mee.”

Moeder geeft hem een klopje op zijn schouder. Dat is genoeg. Ze weet: Peter heeft een overwinning op zichzelf behaald deze week.

Vrijdagavond zijn ze het eerst van alle mensen in Waldorp bij het gemeentehuis.

In de hal staat een grote bus met een gleuf erin.

De burgemeester en de vader van Freek zitten elk aan een kant om toezicht te houden.

Frees vader rookt een grote sigaar. De geur ervan komt hen in de deuropening al tegemoet.

Vrolijk rinkelen de guldens en rijksdaalders in de nog lege bus. Het is net alsof ze willen zeggen: „Weer een beetje eten, weer een beetje eten!”

De jongens krijgen een knipoog van de burgemeester. Veel tijd om iets te zeggen is er niet. Achter hen komen al meer mensen om hun offer te brengen.

Met het geld is ook de spanning weg.

Op de stoep voor het gemeentehuis maken ze plannen voor de volgende dag.

De jongens willen gaan vliegeren. Als er genoeg wind is natuurlijk. Maar zonder de meisjes.

Die laten altijd de vlieger zo ver mogelijk gaan. Terughalen, ho maar! Dat is er nooit bij.

Nee, zaterdag zullen de meisjes niet van de partij zijn.

5. Een wonderlijke verrassing

Het is maandagmorgen. Een nieuwe week is weer begonnen. IJverig krassen de pennen op het papier. Alle aandacht is op het schoolwerk gericht.

De meester is weer streng.

Nelleke maakt een vlek op haar pas geschreven taallesje. Ze moet het helemaal overschrijven.

Freek kan met zijn vinger zwaaien wat hij wil, de meester ziet het niet.

Wanneer Hans boven z'n werk zit te dromen, wordt hij meteen tot de orde geroepen.

De rust is weergekeerd. Meester is tevreden!

Als ze 's middags voor het eten thuiskomen, doet moeder zo geheimzinnig.

Moeder heeft iets, dat staat vast. Ze kijkt zo. Ze zullen het vlug weten. Moeder kan toch geen geheim bewaren.

Terwijl ze hun boterhammen verorberen, zegt moeder: „De secretaris heeft gebeld.”

„De secretaris? Waarom? Wat zou er zijn?”

Vragend kijken ze moeder aan. Maar die weet alleen dat ze vanmiddag om vier uur op het gemeentehuis verwacht worden.

Waarom?

Ze hebben toch geen kwaad gedaan?

Vlug aan Freek en de meisjes vertellen. Misschien weet Jozien wel iets meer. Maar Jozien weet ook niets.

Samen proberen ze erachter te komen wat er aan de hand kan zijn. Ze komen er niet uit.

Meester ziet hen vanuit de klas redeneren. Ze kijken zo ernstig.

„Och heden, die hebben weer iets,” zucht hij.

Maar hij is van plan niets door de vingers te zien vanmiddag. Er moet gewerkt worden.

Wat duurt die middag lang! Alsof er geen eind aan komt. Om halfvier spreken ze af dat ze elkaar bij het gemeentehuis zullen ontmoeten.

Wanneer iedereen er is, trekt Freek aan de bel. Het klinkt een beetje schuchter. Net zoals ze daar staan.

Kees doet de deur open en ze mogen nu allemaal binnenkomen.

„Loop maar door,” zegt Kees, „de secretaris wacht op jullie.”

Verrast kijken ze naar Joziens vader, die daar midden in de kamer staat.

Op de grote ronde tafel staan bloemen en een schaal met eierkoe-ken. Er liggen potloden en grote vellen papier.

Wat gaat er nu gebeuren?

Verwonderd kijken ze de secretaris aan.

Ze moeten allemaal gaan zitten. Er is plaats genoeg.

Jaap, anders helemaal niet verlegen, zit op het puntje van zijn stoel.

Kees komt weer binnen. Hij draagt een blad met glazen limonade.

Ze moeten het zich maar eens goed laten smaken, zegt Joziens vader.

Ze zijn er verlegen van. Wie had dat nu gedacht!

De mooie glimmende tafel komt vol limonadevlekken. De vloer ligt bezaaid met koekkrumels.

De secretaris doet net of hij niets ziet. Kees zegt ook niets.

Dan kucht Joziens vader: „Uche, uche! Namens de burgemeester, die hier vanmiddag tot zijn spijt niet kon zijn, heb ik jullie uitgenodigd. Je bent vast wel nieuwsgierig waarom.

Ten eerste wilden we graag horen hoe het met jullie actie gegaan is!”

Ze weten niet waar te beginnen, maar dan beginnen ze te praten. Glimlachend luistert de secretaris naar hun verslag.

„Kijk,” zegt hij als ze uitverteld zijn, „nu heb ik jullie niet laten komen om je te bedanken. Ik vind dat niet passen bij het doel van de actie. Weet je wat we wel eens zouden willen weten? Of jullie begrijpen waar het om gaat. Ga maar eens om de tafel zitten.”

Niet-begrijpend kijkt het groepje hem aan.

„Neem allemaal nu eens een vel papier en een potlood. Trek dan

een lijn in het midden. Het hindert niet als het een beetje scheef is.”

Eén voor één schuiven ze om de tafel. Met hun mouwen vegen ze de kruimels eraf.

„En nou?” vraagt Freek, die al lang genoeg zijn mond heeft moeten houden.

„Schrijf nu eens op de linkerkant wat jullie allemaal hebben. En op de rechterkant wat de mensen in die arme landen bezitten. Jullie hebben een actie voor voedsel gehouden. Begin maar met eten.”

Jaap bijt op zijn potlood. Hij kan nog niet zo goed schrijven. Toch komt er wel wat op het papier.

Brood	reist
aardapels	meschien ijeren
groente	en melluk weet ik niet.
villes	
ijeren	
melluk	
boter	
kaas	

Joziens vader moet een beetje lachen om het lijstje van Jaap. Vooral om de melluk en de ijeren. Maar hij ziet wel dat Jaap het begrijpt en de anderen ook.

„Stop maar, jongens. Jullie zien wel dat er veel meer op de linkerdan op de rechterkant staat.

En wat wij doen is maar zo weinig. We behoeven er geen boterham minder om te eten. En nu ga ik jullie vertellen wat de burgemeester bedacht heeft.

Om jullie eraan te herinneren dat wij het allemaal zo goed hebben, mag ik jullie een lepeltje geven.

Als je het gebruikt, denk er dan steeds aan dat jullie borden volgeschapt worden en de borden van die mensen maar met een heel klein beetje. Voor velen niet eens genoeg om in leven te blijven.”

Zo hadden ze het nog niet bekeken.

„Als ik groot ben ga ik nog meer helpen!” zegt Freek.

Dan mogen ze één voor één bij Joziens vader komen. Achter hem liggen acht lepeltjes van Waldorp. Allemaal krijgen ze er een.

En allemaal geven ze hem een hand om te bedanken. Jozien ook.

En daar moeten ze ineens om lachen.

De spanning is gebroken.

Uitgelaten rennen ze even later de stoep van het gemeentehuis af.

Een verrassing. Maar wel een wonderlijke verrassing!

Hand in hand lopen ze door Waldorp. Ze hebben de hele weg nodig.

Hannie begint te zingen: „Wij wijken niet...!” Al gauw vallen de anderen in: „Voor niemand niet, alleen voor een paard, een auto en een fiets.”

En ooh! Daar komt de meester. Joelend maken ze een opening maar sluiten meteen weer.

„Wat hebben die kinderen toch,” vraagt meester zich af.

Thuis wordt alles in bijzonderheden verteld.

Moeder bewondert de lepeltjes. Ze is blij dat de secretaris alles zo duidelijk uitgelegd heeft.

„Daar kunnen wij ouderen ook nog iets van leren,” zegt ze.

6. Samen delen

Het is al vakantie als Hans op een morgen languit op de grond de krant ligt te lezen.

„Hé jongens, kom eens gauw!” roept hij plotseling.

„Waarom schreeuw je zo?” wil Peter weten.

„Kijk dan!” Hans' vinger wijst naar een berichtje onder aan het blad.

De jongens lezen:

Gisteren zijn vanuit Nederland de eerste schepen met voedsel in India aangekomen. Volgende week worden er nog drie verwacht. Over hun hoofden heen leest moeder mee.

„Een druppel, een korreltje,” zegt ze. „Gedeeld van onze overvloed. Het is zo weinig, te weinig. We kunnen niet genoeg danken voor zoveel goeds. En bidden en werken voor alle mensen die zoveel, waar wij niet eens meer bij nadenken, moeten missen!”

Gertje, in de keuken, vindt dat hij lang genoeg alleen geweest is en zet een keel op. Hij heeft honger.

Moeder maakt gauw zijn boterhammetje klaar.

Eén voor één gaan ook de jongens verder met waar ze mee bezig waren. Ze waren een groot schip van bouwsteentjes aan het maken.

Hans buigt zich weer over de krant. Hij veegt stilletjes langs zijn ogen.

Hij begrijpt best wat de secretaris en moeder hebben geprobeerd duidelijk te maken.

Rijk en arm. Veel en weinig.

In de keuken zingt moeder voor Gertje:

„Dank U Here voor het eten.

Dat voor ons op tafel staat.

Steeds weer mogen wij het weten

dat Uw zorg ons niet verlaat.

Laten wij er toch voor zorgen
dat geen mens gebrek meer lijdt,
zodat deze aarde morgen
van de honger wordt bevrijdt.”

„Ijdt!” echoot Gertje.

Hans, nog in gedachten, schrikt van Freek, die met zijn hoofd
onder het open raam door vraagt: „Ga je mee vissen?”

Even later ligt de krant achteloos op de grond. De pagina met het
berichtje bovenop.

Opdat wij niet vergeten samen te delen.

Inhoud

1. Hoe warm het was!	7
2. Het plan.	16
3. De optocht.	24
4. Flessen, flessen en nog eens flessen.	35
5. Een wonderlijke verrassing.	46
6. Samen delen.	50